

YEDİKITA

AYLIK TARİH VE KÜLTÜR DERGİSİ
MAYIS 2025 - SAYI 201

YAYINCI
ÇAMLIÇA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Adına İmtiyaz Sahibi AHMET TEMİZ
Yayın Yönetmeni (Sorumlu) KEMAL ERKAN
Yayın Editörü VEYSEL SEKMEN
Editörler R. KEMAL SUBAŞI
EMRE BOYACI
Dijital İçerik Editörü TUNAHAN KANICI
Yayın Danışmanları DR. SELMAN SOYDEMİR
İBRAHİM COŞKUN
Tasarım SÜLEYMAN KÖKLÜ
Kurumsal İletişim İSMAİL GÜR - MURAT SAFRAN
Web AURORA BİLİŞİM

KÜTÜPHANE VE ARŞİV

Çamlıca Araştırma Kütüphanesi
www.camlicalibrary.org

YÖNETİM YERİ

Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.
Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad. No 54
Güneşli - Bağcılar / İSTANBUL
Sertifika No 46592

REKLAM

HÜSEYİN GÜNEY
huseyin.guney@camlicabasim.com

BASKI

Çamlıca Basım Yayın

YAYIN SÜRESİ-TÜRÜ

Aylık-Yerel Süreli
ISSN 1308-5379

AVRUPA (ALMANYA)

ENDER GMBH, Melatener Weg 18 - 50825 KÖLN
Tel. +49 221 690 58 90
www.camlicakitap.de / abone@camlicakitap.de

AVRUPA (HOLLANDA)

Çamlıca Kitap B.V. Bemmelseweg 67 6662 PE Elst-GLD
Holland / info@camlicakitap.nl / www.camlicakitap.nl

YEDİKITA Dergisi'nin bütün yayın hakkı, Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.'ye aittir. Dergide çıkan yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir. Yayınlanan reklamların her türlü mesuliyeti, sahiplerine aittir.

İRTİBAT VE ABONE

0850 811 9 811
abonemerkizi@camlicabasim.com
Yazı İşleri (0212) 657 88 00 - 7103
WhatsApp Hattı 0530 285 38 04

ÇAMLIÇA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Ziraat Bank IBAN TR81 0001 0021 0550 7231 7750 02
Akbank IBAN TR60 0004 6011 9388 8000 0135 18

yedikita.com.tr editor@yedikita.com.tr

f i x y / yedikitadergisi

Yeni bir okuma deneyimi için
dijital sayılarımız
Çamlıca Kitap uygulamasında

Yedikitadan...

İlkeler, insanlar ve çeşitli vakalar arasındaki tarihi bağlar, gerçekten ilginç. Bu ayki dosyamız, aralarında binlerce kilometre olsa da Kars'tan Kanada'ya uzanan bir hikâyeye

odaklanıyor. Kahramanları arasında Osmanlılar, Ruslar, İngilizler, Kanadalılar hatta Şeyh Şamil'in dahi yer aldığı hikâyeye, ilgi çekici. Üzücü olansa, her şeyin savaşla başlaması.

1853-1856 tarihleri arasında cereyan eden Kırım Harbi, Avrupalı devletlerin kendi menfaatleri doğrultusunda destekledikleri Osmanlılar ile Ruslar arasında yaşansa da ateş düştüğü yeri yakmış, asıl sıkıntıyı Müslümanlar çekmişti. Ruslar tarafından kuşatılan Kars, kaledeki askerleriyle ve çokluk çocuk bütün halkıyla 5 ay boyunca çetin bir mücadeleye vermişti.

Aynı yıl İngiltere, Kanada'ya denizaltından telgraf hattı döşemişti. Hattan verilen ilk haberlerden biri de Osmanlıların Kars'taki başarılı savunmaları ve Rusları püskürtmeleriydi. Bu haber, tam da o günlerde Kanada'da isim karmaşası yaşayan iki kasabadan birine Kars ismi verilmesine sebep olacaktı.

Buraya kadarkiler, işin popüler kültüre hitap eden kısmıydı. Kars savunması sırasında yaşananlar ise hakikatin ta kendisiydi: Açlık, salgın, soğuk, ihanet ve tabii ki şehadet...

Kars'ta verilen destansı mücadelenin detaylarını, 170. yılında sizler için anlattık.

İstifadeler dileriz.

içinde

MAYIS 2025
sayı

201

24-37
KANADA'YA İLHAM VEREN
KAHRAMANLIK

EMRE BOYACI

6

AYIN GÜNÜ

MEHMED ŞEVKİ

8

YAZIHANE

MUHABBETİN 9 TARİFİ

10

İNGO

OSMANLI'NIN GELENEKSEL BAŞLIĞI FES

VEYSEL SEKME

12

MAVİ GÖZ AYNU'Z-ZERKA

ARİF ZİYA ARDIÇ

16

BUZLAR ALTINDA 33 YIL

TUNA SER

38

ÂNIN HİKÂYESİ

YARIM KALAN HİKÂYE TAMAMLANDI

TUNA SER

40

AYDIN'DA BİR OSMANLI MİRASI

CİHANOĞLU CAMİİ

VEYSEL SEKME

46

BEŞİKTAŞLI YAHYA EFENDİ

AHMET SARBAY

52

TARİH AMBARI

MUSTAFA DEDELER

54

OSMANLI

AVRUPA'YA İLK

NASIL AYAK BASTI?

TUNAHAN ŞENER

63

BERCESTE

64

BAĞ BAHÇEDEN

MAHALLEYE

İSTANBUL

ÇİFTLİKLERİ

DR. AHMET HAMDİ

BÜLBÜL

72

YETİM HAKKI VE

OSMANLI'NIN

YETİMLERİ

ARİF TUNÇ

76

TESTGÂH

KÖPRÜLER

AHMET SARBAY

78

BULMACA

SELMAN ASLAN

14 MAYIS 1560

CERBE DENİZ MUHAREBESİ'NDE OSMANLI, HAÇLI DONANMASINI MAĞLUP ETTİ

Cerbe Deniz Savaşı, Osmanlı'nın
Akdeniz'deki hakimiyetini pekiştiren
büyük bir zafer olmuştu...

28 Eylül 1538

Barbaros Hayreddin Paşa, haçlı donanmasını Preveze'de mağlup etti ve Akdeniz'de üstünlük, Osmanlı'ya geçti.

1541

Roma-Cermen İmparatoru Şarlken, Osmanlı toprağı olan Cezayir'i işgal etmek için sefere çıktı ancak Barbarosade Hasan Reis'e yenildi.

1551

Malta Şövalyeleri'nin elindeki Trablusgarp, Osmanlı kuvvetleri tarafından fethedildi.

1558

Kaptan-ı Derya Piyale Paşa, Turgut Reis'le birlikte İspanya'nın Akdeniz sahillerine sefer düzenledi ve Cezayir'in fethini tamamladı. İspanya, İtalya ve Fransa kıyılarında irili ufaklı 67 kadar ada fethedilmişti.

1559

İspanya ve Fransa arasında Cateau-Cambrésis Antlaşması imzalandı. İspanya Kralı II. Felipe, Trablusgarp'ı geri almak için Papa'dan yeni bir haçlı donanması kurulmasını istedi.

1560

İspanya, Papalık, Malta, Ceneviz, Napoli ve Floransa'ya ait 100-150

parça gemi ve 30 bin asker, Ocak ayında Sicilya'nın Messina Limanı'ndan yola çıktı. Önce Malta'ya uğrayan haçlı donanması, kötü hava koşulları ve salgın hastalık yüzünden iki ay mahsur kaldı. Daha buradayken 2 bin asker kaybetmişlerdi.

7 Mart 1560

Cerbe'ye çıkartma yapan haçlı donanması, adayı işgal etti. Buraya oldukça müstahkem bir kale inşa edildi.

11 Mayıs 1560

Turgut Reis, elde ettiği istihbarat neticesinde müttefik donanmanın Cerbe'de bulunduğunu ve hedefinin Trablusgarp olduğunu payitahta haber verdi. Derhal 120 parçalık gemiyle İstanbul'dan yola çıkan Piyale Paşa, Cerbe Adası önlerine geldi. Osmanlı donanmasını karşılarında gören haçlı birlikleri, büyük şaşkınlık ve panik yaşamıştı. Çünkü Osmanlı donanmasının ancak yaza doğru sefere çıkabileceğine, o zamana kadar da Trablusgarp'ı ele geçireceklerine inanıyorlardı.

14 Mayıs 1560

Osmanlı donanması, Preveze'de uygulanan yarım ay şeklindeki savaş düzenine girerek saldırıya geçti. Osmanlı topçusunun etkili atışları sayesinde yapılan muharebe, Osmanlı'nın kesin galibiyetiyle neticelendi. Hristiyan ittifakı, 60 parça gemi ve 18 bin asker kaybetmişti. Piyale Paşa, 5 bin esirle İstanbul'a geri döndü. Esirler arasında genç yaşta babası ile birlikte esir düşen, ardından devşirilip Enderun'da eğitim gördükten sonra sadrazamlığa kadar yükselecek olan Cigalazâde (Cağaloğlu) Yusuf Sinan Paşa da yer almaktaydı. Bu zaferle zaten Akdeniz'de üstünlük sağlayan Osmanlı, artık tartışılmaz güç hâline gelecekti.

MAYIS'TA BAŞKA NE OLDU?

6
MAYIS
767

İmâm-ı Âzam
Hazretleri vefat etti.

10
MAYIS
1799

Napolyon, Akka'da
mağlup oldu.

18
MAYIS
1944

Kırım Türkleri,
Sovyetler tarafından
sürgün edildi.

29
MAYIS
1453

İstanbul fethedildi.

MUHABBETİN 9 TARİFİ

Abdülkerim bin Hevâzin Kuşeyrî - 1045

Kuşeyrî Abdülkerim bin Hevâzin, tasavvufa dair yazdığı ve kendi adına nisbetle “er-Risaletü’l-Kuşeyriye” diye isimlendirilen eseriyle meşhurdur. Kuşeyrî merhum, bu kitabında; hakikî mutasavvıfların dinimizdeki yeri ve önemini anlatarak ve bunların sayısının son derece azaldığını söyleyerek başlar. Öyle olmadığı hâlde derviş gibi görünenlerin çok olduğunu, bu sözde müridlerin dinî ve şer’î hükümlere uymadıklarını, ibadetleri önemsemediklerini yazar.

Tasavvufta önemli yeri olan “muhabbet” babında ise kelimenin kökenine göre lügatte hangi manalara geldiğini, Arap edebiyat âlimlerinin eserlerinden derlemiştir..

1= Kimi demiştir ki muhabbet, saf ve temiz sevginin ismidir. Araplar, dişlerin saf, temiz ve pak oluşunu ifade ederken, (muhabbetle aynı kökten gelen bir kelimeyi kullanarak) “habbü’l-esnân” derler.

2= Bazıları demişlerdir ki muhabbet, “habâb” kelimesinden gelir. Habâb, şiddetli yağmurdan sonra suyun üzerinde görünen kabarcıklardır. Bu manaya göre muhabbet, mahbuba kavuşmaya duyduğu hasret ve iştiaak sebebiyle kabarcıklar misali kalbin galeyana gelip coşmasıdır.

3= Muhabbet, “habâbü’l-mâ”dan türemiştir ki bu ifade, “muazzam su” manasına gelir. Zira muhabbet, kalpte olan mühim şeylerin en muazzamıdır.

4= Muhabbet, bir şeye iyice sarılmak ve bir yerde sabit olmak manasından gelmektedir. Deve bir yere çöküp de kalkmadığı zaman Araplar, “chabbe’l-baîr” derler. Bu manaya göre muhib (seven kimse), kalbiyle sevdiğinin zikrine sarılır ondan hiç ayrılmaz.

5= Muhabbet, küpedir. Küpenin muhabbetle irtibatlandırılması, iki sebeptendir. Birincisi, kulaktan hiç ayrılmadığı için, diğeri de

sürekli hareket hâlinde bulunduğu için. Bu iki mana da muhabbet ehli için geçerlidir (Seven, sevdiğini hiç aklından çıkarmaz ve kalbi hep ona kavuşma hasretiyle çırpınıp durur)..

→ Kuşeyri

Risalesi'nin Sultan İkinci Bayezid Han'a ait bir nüshası, Ayasofya Kütüphanesi'nde yer alıyor (sağda).

Aynı eserin Hoca Sadeddin Efendi tarafından yapılan tercümesinin bir nüshası da Hamidiye Kütüphanesi'nde. (altta)

6= Muhabbet, “habb” kelimesinden türemiştir. “Habb” da “habbe”nin çoğuludur. Kalbin habbesi (özü ve çekirdeği) ol nesnedir ki kalbin kıvamı onunladır ve o, kalbi ayakta tutan şeydir. Bu itibarla muhabbet, içinde bulunduğu mahallin ismiyle isimlendirilmiştir.

7= Muhabbet, “hibbe” den gelir ki bu kelime, sahrada biten tohumlar manasındadır. Tohumlar bitkilerin özü olduğu gibi muhabbet dahi hayatın özü ve mayasıdır.

8= Muhabbet, üzerine büyük küplerin konduğu kütük manasına da gelen “hubb” kelimesinden türemiştir. Buna göre mana; seven, sevdiğinin her şeyine katlanır. Ondan izzet ister, zillet görse de bütün hâllerine sabreder, yüküne tahammül eder.

9= Muhabbet, içinde su bulunan kap manasındaki “el-hub” kelimesinden gelmektedir. Kap, içinde olanı tutar ve bir kap, dolu olduğu şeyden başkasını içine almaz. Aynı şekilde kalp de sevgi [ve İlahî nur] ile dolu olunca, sevdiğinden başkasını içine almaz. ■■

Kaynaklar: Hoca Sadeddin Efendi, Risale-i Kuşeyri Tercümesi, Süleymaniye Kütüphanesi, Hamidiye-632, vr.457a-459a; Kuşeyri Risalesi, (Terc.: Dilaver Selvi), İstanbul 2005.

Osmanlı'nın Geleneksel Başlığı

FES

Fes, Osmanlı coğrafyasında 19. yüzyıldan itibaren bilinen ve kullanılan bir başlık olup, Sultan İkinci Mahmud Han döneminde resmî başlık olarak kabul edilmiştir...

Sultan
İkinci Mahmud Han
FES TÜRÜ
MAHMUDİYE

Dönemindeki fesler, yüksek ve geniştir.

Sultan
Abdülmecid Han
FES TÜRÜ
MECİDİYE

Dönemindeki fesler, daha küçük ve günümüze yakın şekildedir.

Sultan
Abdülaziz Han
FES TÜRÜ
AZİZİYE

Dönemindeki fesler, kısa ve dardır.

Sultan
İkinci Abdülhamid Han
FES TÜRÜ
HAMİDİYE

Dönemindeki fesler, daha dik yapıdadır.

Kökeni

Adını Fas'ın Fes şehrinden alır ve ilk olarak burada üretilmiştir. Osmanlı'da 1829'da yayımlanan kıyafet nizamnamesiyle sivil ve askerî tüm devlet görevlileri için zorunlu başlık hâline getirilmiştir.

FAS

° FES

1829

Ham Maddesi

Merinos koyun ve kuzuların ilkbaharda kırılan yünlerinin (yapağı) uzun ve zahmetli bir işleme süreci sonucunda üretilir.

Özellikleri

Kırmızı çuhadan yapılır. Tepesi düz, silindirik ve püsküllü bir başlıktır. Üst kısmındaki düz bölüme "tabla", ortasındaki çıkıntıya "ibik" denir ve bu ibiğe, genellikle mavi veya siyah ipekten yapılmış "püskül" bağlanır.

Fese Verilen İsimler

Ali Kurna
Prömiyer Kalite

Yandım Allah

KOEHLER

Ayıp Kapayan

İskender

Limon Kabuğu

Efendivârî

Davut Vezir

Babayani

Çifte Pehlivan

Vayl Pinel

FIRT Horoz İbiği

Şiling Hereke

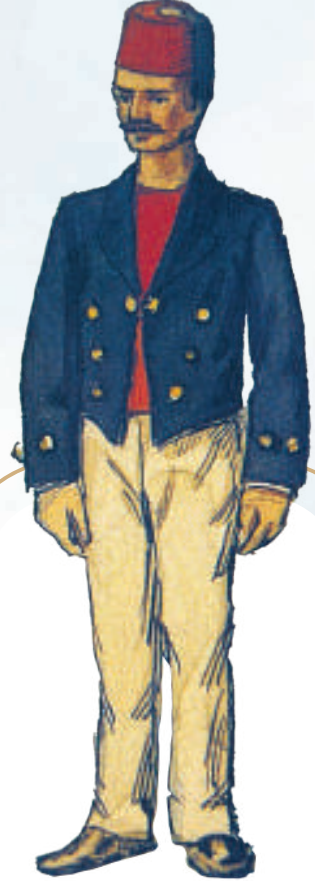
Satış Yerleri

Eminönü Yeni Camii,
Ayasofya Civarı,
Sultanahmet Meydanı,
Beyazıt Meydanı

Renkleri

Genellikle kırmızı
olmakla birlikte, nar
çiçeği, mor ve siyah
gibi farklı renklerde de
üretlmıştır.

Tedarik

Fesci Esnafı, Tunus,
Mısır, Fransa,
Avusturya

Yerli Üretim Feshane

İlk fes üretim atölyesi, 1827 yılında
İstanbul'un Kadırga semtinde,
Hazine-i Hassa'ya ait bir konakta
kurulmuştur. Artan talebi
karşılama amacıyla 1833 yılında
Eyüp Defterdar İskeleyi'ndeki
Beyhan Sultan Sarayı'na
taşınarak üretim kapasitesi
artırılmıştır.

Kalıplar

Dar Beyoğlu

Hamidiye

Büyük Hamidiye

Tam Zuhaf

Yarım Zuhaf

Efendi Biçimi

İzmir Biçimi

YARIM KALAN HİKÂYE TAMAMLANDI

İlk hava şehitlerimizin İstanbul-Şam-Kudüs-Kahire uçuşları, tayyarelerin düşmesi sonucu yarım kalmıştı. Şehitlerimiz Fethi, Sadık ve Nuri Bey'in görevini ise Türk tayyareciler Salim ve Kemal Beyler tamamlar. Beyrut'a kadar gemiyle gelen tayyare ve pilotlar, buradan 1 Mayıs 1914 sabahında havalanırlar. Salim ve Kemal Beyler nezaretindeki Edremit isimli uçak, kalkıştan üç saat sonra, saat 08.30 sularında Kudüs'e başarıyla iner. İner inmez şükür secdesine varan pilotlar ve orada bulunan Kudüslüler, gözyaşlarını tutamaz. Türk tayyarecileri bağrına basan ahali, Mescid-i Aksâ'da kalabalık bir cemaatle namazlarını kılarlar. O günü belgeleyen bu fotoğraf da bize hatıra kalır.

**Peygamber Efendimiz'in
(s.a.v.) güzide ashâbı
arasında "Abdullah"
isminde 300 kadar sahâbînin
bulunduğunu; bunlar içinden
dört tanesinin hadis ve fıkıh
ilminde meşhur olduklarını;
Abâdile (Abdullahlar)
denilen bu dört sahâbînin
Abdullah bin Abbas, Abdullah
bin Ömer, Abdullah bin
Zübeyr ve Abdullah bin Amr
bin As (radıyallahü anhüm)
olduğunu...**

ATIN CEZASI

Osmanlı valilerinden Esat Muhlis Paşa (1780-1850), bir alayda Sultan Mahmud Han'ın arkasından atla gidiyordu. At, huysuzluk etmeye başladı. Bir aralık sıçradı ve kişnedi. Padişah, paşanın öfkeli karakterini bildiği için canının sıkılmış olduğunu düşündü, atını durdurup başını çevirdi: "Paşa, şimdi bu atı ne yapacaksın? Alayda ettiği haşarılığın cezası olarak onu nasıl cezalandıracaksın?" diye sorunca paşa, hemen şu cevabı verdi: "Hayır efendim! Onu, baş tavlaya çekeceğim. Çünkü böyle bir anda şeref-i hitaba mazhariyetime sebep oldu."

BİLİYOR
MUYDUNUZ?

ZIRVA

Farsça zîrbâ زیربا veya zîre-bâ زیره با kelimesinden dilimize geçmiştir. Çeşitli kaynaklarda kimyon ve sirkeli olarak koyun veya tavuk etiyle yapılan yemek anlamına geldiği belirtilmektedir. *Kamus-ı Türkî*'ye göre zerde ve sarmısaklı paça ile yapılan bir yemek manasındadır. Osmanlı devrinde imaretlerde pişirilen zerde taklidi tatlı nevilerinden yemeğe, bu kelimedenden dönüşerek “zırva” denilmiştir. Zırva, mecaz anlamda “abes ve manasız söz” anlamında kullanıldığına göre bu yemeğin uydurma bir şey olduğu anlaşılır. Sürûrî, bu yemeği şu beytiyle zikreder:

Yağ ile zırva, hamurla paça, turşuyla yoğurt

Hasılı her ne yesek hazmuna kadir oluruz

TAHTA KAŞIKLAR

Anadolu'nun geleneksel el sanatlarından “kaşıkçılık” bugün varlığını hâlâ sürdürmektedir. Anadolu'da asırlarca yaşayan kaşıkçılık, Selçuklular devrinde kendi üslubunu kazanmıştır. Badem, şimşir, gürgen gibi sert ağaçlardan oyularak yapılan kaşıklar; Konya, Kastamonu gibi birçok şehrimize özgü bir hâl alarak yüzyıllar boyu yaşamıştır. Özellikle Konya'da bir Kaşıkçılar Çarşısı kurulmuş, burada imal edilip süslenen kaşıklar asırlar boyunca Orta Doğu ülkelerine ihraç edilmiştir.

“Herkes kaşık yapar ama sapını ortalayamaz.” sözü, bu zamanlardan kalmış bir deyimdir. Gerçekten de kaşık, hüner ister, emek ister. Kaşığı, ağacından yontup ham kaşık yapan ayrı, bunu süsleyip sır dedikleri reçineli sıvıyı süren ayrıdır. İyi kurutulmuş ve sırlanmış tahta kaşıklar, yıllarca eskimez, sıcaktan soğuktan etkilenmez.

Kaşık üzerine eski bir gelenek de Konya ve civarında yıllar yılı süregelmiştir. Şöyle ki; evlenmek isteyen oğul, bu isteğini babasına duyurmak için annesinin aracılığı ile sofraya bir fazla kaşık koydururmuş. Herkes sofraya oturur, kaşığını alır, bu arada fazla kaşığı gören anne, babaya “Sofrada bir kaşık fazla. Kimin kısmeti acaba? Allah, bu kaşığın sahibini soframızda güldürsün.” dermiş. Baba, durumu anlayıp “Amin!” derse evlenmeye izin çıktığı anlaşılırmış. “İnşallah!” derse, bu “Oğlan birkaç yıl daha beklesin.” anlamına gelirmiş.

RESMİ SİZ YAPTINIZ!

Guernica adlı tablo, Picasso'nun en meşhur eserlerindendir. 1937'de yapılan, İspanya İç Savaşı sırasında Nazi Almanyası'na ait bombardıman uçaklarının İspanya'daki Guernica şehrini bombalamasını anlatan tablo, savaşın acı yüzünü gösterir. O dönemde Picasso, Paris'te bulunmaktadır. Atölyesinde resmi tamamlamak üzereyken içeri bir Alman subay girer. Resme uzun uzun baktıktan sonra: “Bu resmi siz mi yaptınız?” diye sorar. Picasso, öfkeli bir şekilde “Hayır, siz!” cevabını verir.

Bu kitap İstanbul'u
'Bir Başka' sevenlere
ithaf olunmuştur..

بِرْ بَاشْكَ
إِسْتَنْبُول

Çamlıca Kitap
mağazalarında ve
camlicakitap.com'da

İstanbul'un farklı
mahallerinden fotoğraf
ve anekdotlar

Şehre dair güzellikleri
gözler önüne seren
panoramalar

Şehrin tarihî
derinliklerine yolculuk
yaptıran yazılar

YEDİKITA

Tarihi Sevdiren Kitaplar...

*Şâh-ı dehr oldun sipihr üstünde eyvân oldu tut
Sen göçüp gittin bu menzilden o virân oldu tut*

Aşki

*Tut ki âleme sultan oldun, gök kubbe de sarayının gölgeliği oldu. Sen göçüp
gidecek, bu konak da viraneye dönecek olduktan sonra ne kıymeti var.*

Köprüler

“Nehirler ayırır, köprüler birleştirir.” demişler. İnsanoğlu, tarih boyunca akarsuların üzerine köprüler kurarak karşı tarafa geçmeye çalışmış. Kimi, urgan ve halatları örerek imal etmiş köprüsünü; kimi, marangoz hassasiyetiyle tahtadan çatmış... Kimi de taşları işlemiş gergef gergef... Her gün milyonlarca insan bu köprülerin üzerinden geçer ama kimse hikâyelerini bilmez...

1- Nehir ve çayların üzerindeki köprülere, Araplar “cizr” derler. Taş ve tahta olması fark etmez. Her şehirde bir cizr-i cedid (yeni köprü), bir de cizr-i atik (eski köprü) vardır. Taştan yapılmış büyük köprülere ise “kantara” derler. İspanya Endülüs’teki Alcantara şehri, adını M.S. 98 yılında Roma İmparatoru Trajan tarafından yaptırılan böyle bir köprüden alır. Kantara kelimesinin anlamı nedir?..

- a-Kemer
- b-Kantar (Ağırlık birimi)
- c-Kemter (Aciz, zavallı)
- d-Kumpir

2- Mostar Köprüsü, Rumeli coğrafyasının en önemli nehirlerinden olan Neretva Nehri üzerinde yer alan köprülerdendir. Gerçi başka köprüler de vardır ama hiçbirinin üzerinde Mostar Köprüsü kadar durulmamıştır. Mimar Sinan’ın öğrencisi Mimar Hayreddin tarafından, 1566 yılında inşa edildi. 9 Kasım 1993’te Boşnak-Hırvat Savaşı sırasında Hırvat güçleri tarafından yıkılıncaya dek; 427 yıl kullanıldı. Hırvatlar, bu güzelim köprüyü neden yıkmışlar, biliyor musunuz?..

- a-Boşnaklar öte yakaya geçemesin diye
- b-Yıkıp daha güzelini yapmak için
- c-Sırf Osmanlı’ya düşmanlık nedeniyle
- d-Tipini beğenmedikleri için

3- Malabadi Köprüsü meşhurdur. Adı, hikâye ve hatıralarda sıkça geçer. Mardin, Harput ve Hasankeyf’e yerleşen Artukoğulları tarafından, deli dolu akan Batman çayı üzerine yapılmıştır. Köprü’nün boyu 150, eni 7, yüksekliği ise alçak su seviyesinden kilit taşına kadar 19 metredir. Albert Gabriel; “Modern statik hesabının olmadığı devirde bu açıklıkta o zaman için böyle bir eser inşa etmek, mimaride zirvedir. Ayasofya’nın kubbesi, köprü’nün altına rahatlıkla girer.” der. Aslında bu kıyaslama yeni değildir. İlk olarak kim yapmıştı?..

- a-Leonardo Da Vinci
- b-Evliya Çelebi
- c-William Shakespeare
- d-Madam Curie

4- Tarih boyunca Haliç'in iki yakasını birleştiren birçok köprü yapılmış... Bilinen en eski köprü 6. yüzyılda I. Justinianus tarafından inşa ettirilen "Aghios Khalinikos" köprüsü imiş. 12 kemerden oluşan bu taş köprü, Haliç'in neresine inşa edilmiş?..

- a-Eyüp-Sütlüce arasında
- b-Karaköy-Sirkeci arasında
- c-Alibeyköy-Mecidiyeköy arasında
- d-Öte yaka-Bu yaka arasında

5- Yüzlerce eser inşa etmiş Mimar Sinan'ın imzasını taşıyan tek köprü, Büyükçekmece Köprüsü'dür. 635 metre uzunluğunda ve 7 metre genişliğindedir. İnşaati başlatan Kanuni Sultan Süleyman, bitirten ise oğlu İkinci Selim Han'dır. Çanakale Savaşı sürerken 8 Eylül 1915 tarihinde bölgeye ulaşan İngiliz denizaltısı HMS E2, Osmanlı lojistik hatlarına zarar vermek amacıyla köprüyü havaya uçurmak için karaya adam çıkartır. Sonra ne olur?..

- a-Osmanlı devriyeleri tarafından yakalanarak esir edilirler.
- b-Civardaki avcılar tarafından keklik zannedilip avlanırlar.
- c-Köprüyü havaya uçururlar.
- d-Köylüler tarafından uzaylı diye taşlanırlar.

6- Irgandili Ali'nin oğlu Hacı Muslihiddin tarafından 1442 yılında Bursa'da inşa edilen köprünün adı Irgandi Köprüsü'dür. Gökdere üzerine inşa edilmiştir. Bursa'nın seçkin semtlerinden Yeşil, Yıldırım ve Emirsultan'ı birbirine bağlar. Kendine has mimarisi vardır. İçinde çarşı olan köprüdür. Aşağıdakilerden hangisi Irgandi gibi çarşıdır?..

- a-1874 yılında Lofça'da (Bulgaristan) inşa edilen Osma Köprüsü
- b-1590 yılında Venedik'te (İtalya) inşa edilen Ponte di Rialto Köprüsü
- c-117 yılında Floransa'da (İtalya) inşa edilen Ponte Vecchio Köprüsü
- d-Hepsi

7- İtalya'da Venedik sokakları, bir nevi akarsu gibidir. Ulaşım, otomobille değil kayıklarla yapılır. Bu nedenle köprüsü boldur. İçlerinden beyaz kireç taşından yapılmış ve pencerelerinde taşın ızgaralar olan Ah Çekenler Köprüsü'nün hikâyesi ilginçtir. Esirleri, Venedik Cenova saraylarındaki sorgu odasına götürmek için kullanılmış. Neden "Ah Çekenler Köprüsü" denmiş olabilir?..

- a-Esirler sorguya giderken ah vah diye sesler çıkarttıklarından
- b-Ücretini alamayan işçiler ah vah çekerek çalıştıklarından

c-Köprüden düşüp suya kapılan bir adamı, ahali ah vah çekerek seyrettiği için

d-Köprünün mimarisini beğenmeyen kraldan dayak yerken zavallı mimarın ah vah sesleri çıkarmasından

8- Diyarbakır'da Mardin Kapısı dışında, şehrin 3 km güneyinde, Dicle Nehri üzerinde bir köprü vardır. Uzunluğu 180 metre, genişliği 7-8 metredir. Kimine göre Romalılar döneminden kalmaz, kimine göre ise Müslümanların Anadolu'da inşa ettirdiği en eski köprüdür. Bir taşkın sonucu yıkılan köprü, Halife Hişâm bin Abdülmelik (724-743) tarafından âdeta yeniden yapılcasına inşa edilmiş. Bizans ordusu Diyarbakır'ı kuşattıklarında köprüyü yıkmışlar. Mervani beyi Nizâmüddövlé tarafından onartılarak hizmete açılmış. Son olarak İkinci Abdülhamid Han döneminde tamir edilen köprünün adı nedir?..

- a-On Kemerli Köprü
- b-On Gözlü Köprü
- c-Dicle Köprüsü
- d-Hepsi

9- Avrupa'nın orta yerinde yapılmış bir köprünün mimarisi ilginçtir. 1357 yılında inşa edilmiş köprünün en büyük özelliği, irili ufaklı heykellerle süslü olmasıdır. En dikkat çeken, Osmanlı yeniçerisini gösteren heykeldir. Bu yeniçeri; başında kavuğu, elinde tesbihi, belinde palası ve burma bıyığı ile bir zindan önünde gardiyanlık yaparken resmedilmiş. Zindanın üstünde de birtakım insanlar, içeridekileri kurtarmaya uğraşmakta. Avrupalının bir zamanlar Türklerden nasıl korktuklarını anlatan eser, hangi köprüyü süslüyor?..

- a-Nieuwe Maas Nehri üzerindeki Erasmus Köprüsü (Rotterdam-Hollanda)
- b-Vltava Nehri üzerindeki Charles Köprüsü (Prag-Çek Cumhuriyeti)
- c-Elbe Nehri üzerindeki Magdeburg Köprüsü (Magdeburg-Almanya)
- d-Sen Nehri üzerinde Pont de Sully Köprüsü (Paris-Fransa)

10- Adapazarı'nda İstanbul-Ankara karayolunun 200 metre kadar içerisinde bulunan tarihî bir köprü vardır. Justinianus tarafından M.S. 558-560 yılları arasında inşa ettirilmiş. Köprü, 365 metre uzunluğunda, 9,85 metre genişliğindedir. Bugün kullanılmayan köprüye, halk arasında ne ad verilmiştir?..

- a-Gavur Köprüsü
- b-Şeytan Köprüsü
- c-Beşköprü
- d-Kral Köprüsü

İSTANBUL'UN FETHİNİ FARKLI YÖNLERİYLE OKUYUN!

572. Yıldönümünde İstanbul'un fethini ve
tarihimizi bu kitaplardan okuyabilirsiniz.

